
DE GEUR VAN DE DOOD

Gesprekspapier n.a.v. Marcus 14:1-11

We gaan verder met het verhaal over de omwenteling die begonnen is met de komst van Jezus Christus. In zekere zin staat het kruis op de achtergrond van het verhaal dat nu centraal staat. Het staat ingesloten tussen twee korte mededelingen van de hogepriesters en Schriftgeleerden die zoeken naar en gelegenheid om Jezus om het leven te brengen. Met andere woorden, die hele geschiedenis staat in het teken van het naderende sterven van Jezus.

We naderen dus steeds meer de afsluiting van het verhaal. Je zou het verhaal dat vandaag centraal staat kunnen zien als een inleiding op de lijdensgeschiedenis. Dat wil zeggen: in het verhaal van Jezus die gezalfd krijgen we een antwoord op de vraag waarom Jezus wilde sterven voor deze wereld.

Terwijl de schaduw van Zijn dood al over het verhaal hangt lezen we van Jezus die gezalfd wordt door een vrouw van wie we de naam niet weten. Ze heeft Jezus aan zien liggen – de huizen van toen waren op naar buiten – en besloot het erop te wagen en ging naar binnen om Jezus te zalven.

OM ER IN TE KOMEN

In de week dat ik dit verhaal aan het voorbereiden was las ik een berichtje op het nieuws. Het ging over de topvrouw van de zuivelcoöperatie Friesland Campina die vrijwillig vertrok en als vertrekpremie een bonus van 1,1 miljoen Euro kreeg uitgekeerd. Een extreem hoog bedrag, helemaal als je bedenkt dat de boeren die zijn aangesloten bij Friesland Campina dit jaar – vanwege tegenvallende resultaten – geen winstpremie krijgen uitgekeerd.

Zo'n bericht roept verontwaardiging op. Als je het leest dan komt er een naar gevoel naar boven dat hier onrecht plaatsvindt. We kennen de details niet, dus we moeten maar een beetje terughoudend zijn, maar ergens voelt te toch alsof er heel veel geld verkwist wordt aan één individu, terwijl veel meer mensen ervan hadden kunnen en moeten profiteren.

Als je dat gevoel van onrecht herkent, dan zit als vanzelf in het verhaal van vandaag. Het gaat in dit verhaal ook over een mogelijke verkwisting van geld. Alleen nu is de bevoordeelde partij geen topvrouw/topman, maar Jezus zelf. Wat gebeurt hier? Is de verontwaardiging van de omstanders terecht?

Vraag: herken je verontwaardiging over bonussen die uitgekeerd worden en geld dat schijnbaar weggegooid wordt? Hoe ga je daar mee om?

ACHTERGROND

Om te realiseren wat hier gebeurt is het belangrijk om een beetje achtergrondinformatie te hebben. Allereerst was het niet ongebruikelijk om dat bijzondere mensen gezalfd werden met krachtig geurende. Bekende wetgeleerden of inspirerende leraren ontvingen dan van hun volgelingen een druppel olie om hun belang te onderstrepen. Op zich was het dus niet ongewoon dat deze vrouw Jezus zalfde.

Wat wel ongewoon was, was de hoeveelheid die deze vrouw gebruikte. Zoals ik al zei: normaal wordt er een druppel olie over een bijzonder iemand gegoten. Deze vrouw echter breekt het flesje in een keer en giet de hele inhoud over Jezus uit. In een keer werd de hele inhoud van een sterk geurende olie over Jezus uitgegoten. Olie die in de huid trekt en waarvan de geur dagenlang zal blijven hangen. Dat is belangrijk – ik

kom er zo nog op terug: straks als Jezus aan het kruis hangt en in het graf ligt, dan nog zal deze heerlijke geur om Hem heen hangen.

De daad van deze vrouw wordt helemaal bijzonder als we horen dat dit flesje 300 denarie waard was. Als we dat bedrag proberen te vertalen naar vandaag de dag, dan komen we uit op zo'n dertigduizend Euro. Dertigduizend Euro! Jezus krijgt niet maar een goedkoop huismerk parfummetje van de Kruidvat over zich heen gegoten, maar het beste van het beste. En niet maar een beetje, maar ongelooflijk veel. Een overvloed aan de beste kwaliteit gaat over Jezus heen. *Dit is niet maar een leuk gebaar, dit is een symbolische handeling van grote waarde!*

Vraag: heb jij wel eens op een bijzondere manier laten blijken dat iemand heel bijzonder voor je is?

REACTIE VAN DE OMSTANDERS

Je kunt je voorstellen dat de mensen verontwaardigd gereageerd hebben in dat huis. Wat doet dat mens nou? Is ze gek geworden? Natuurlijk vinden ze Jezus allemaal heel bijzonder en belangrijk, maar kom op, dertigduizend Euro had je toch ook wel wat beter kunnen besteden, of niet? Eerlijk gezegd denk ik dat velen van ons vergelijkbare vragen zouden hebben.

En ons begrip wordt er niet groter op, op het moment dat we Jezus horen zeggen: *'Laat haar met rust, ze heeft iets goeds voor Mij gedaan. De armen zijn altijd bij jullie en jullie kunnen weldaden aan hen bewijzen wanneer je maar wilt. Maar ik zal niet altijd bij jullie zijn.'* Als je dat zo leest, dan klinkt het heel ongeïnteresseerd en niet betrokken. Armen, die zijn er nou eenmaal altijd, daar kun je als mens toch niets aan doen, dus daar moet je je ook niet zo druk over maken. Het is veel belangrijker wat je van mijn vind en of je mij wel genoeg aandacht en tijd geeft.

Als je die woorden van Jezus zo leest, dan kun je zo maar de conclusie trekken dat Jezus ongeveer het volgende zegt: 'je kunt deze wereld niet veranderen en verbeteren, dus dat moet je ook niet proberen, in plaats daarvan moet je vooral met mij bezig zijn, dan komt het goed met jou.' Richt je op Jezus, investeer in je relatie met Hem, dat is het allerbelangrijkste, de rest doet er eigenlijk niet toe. En Zou het zo in de kerk ook moeten zijn. Dat we hier vanmorgen tegen elkaar zeggen: als het goed is tussen jou en Jezus, dan is de rest allemaal onbelangrijk. We gaan het vanmorgen niet hebben over de wereldproblemen, over armoede, vluchtelingen, over duurzaamheid etc...nee, we gaan het alleen hebben over jouw relatie met Jezus. Als dat maar goed is...

Vraag: wat roept de reactie van Jezus bij jou op?

DE BEDOELING VAN JEZUS

Je merkt wel dat ik een beetje overdrijf. Want op het moment dat we Jezus' antwoord zo lezen, dan hebben we Hem denk ik niet goed begrepen. Ik denk namelijk dat Jezus met zijn antwoord de schijnheiligheid en hypocrisie van deze reactie wil ontmaskeren.

Het is alsof Jezus tegen hen zegt: Jullie zitten je hier te verontwaardigen over deze daad en maken een hoop stampij over armen die geholpen zouden kunnen worden. Maar het leidt allemaal af van waar het daadwerkelijk om gaat. Want jullie kunnen de armen helpen zo vaak als jullie willen. Ze zijn er *altijd*. Als jullie zo om de armen bekommerd zijn, wat doen jullie hier dan in dit huis, heerlijk te eten en te drinken? Had dan gezegd: sorry ik kan niet, ik moet naar mijn opvangcentrum voor daklozen. Nee, jullie worden verontwaardigd over deze vrouw en schreeuwen moord en brand, maar wat doen jullie zelf eigenlijk voor de armen? Als jullie niet constant bezig zijn om je in te zetten voor armen, dan stelt jullie verontwaardiging niets voor.

En dat geldt dan natuurlijk net zo zeer voor ons: we kunnen buitengewoon boos worden als we zien hoeveel geld er aan de strijkstok blijft hangen bij goede doelen, we kunnen ons boos maken over rijken die steeds rijker worden, maar wat doen wij zelf? Hoe vaak zijn wij niet selectief verontwaardigd? Hoe veel van onze tijd en ons geld gaat er naar armen? Naar mensen die het nodig hebben?

'De armen zijn altijd bij jullie', zegt Jezus. Dat is geen ongeïnteresseerdheid, maar een constatering. Armen zullen er altijd zijn in deze wereld. Onrecht zal er altijd zijn in deze wereld. Moet je je daarbij neerleggen? Moet je daar je schouders over op halen? Nee, absoluut niet. Maar je moet wel beseffen dat wij op eigen kracht daar geen einde aan kunnen maken. Wij als mensen kunnen de problemen van deze wereld niet oplossen. Daarvoor zit het onrecht te diep, de schuld te diep. Niet bij anderen, maar bij onszelf. Wij kunnen de problemen niet oplossen, want *wij zijn deel van het probleem. Een wereld waarin mensen leven die zichzelf centraal stellen.*

Vraag: Jezus stelt de selectieve verontwaardiging van de omstanders aan de kaak. Herken je deze selectieve verontwaardiging ook bij jezelf?

DE DAAD VAN DE VROUW

In die wereld komt deze vrouw naar voren en zij zalft Jezus voor zijn begrafenis. Eigenlijk zegt Jezus: ik heb al een paar keer gezegd dat ik ga sterven, maar jullie willen het maar niet geloven, maar deze vrouw heeft het in haar oren geknoopt en onthouden. En nu komt ze, vlak voor het moment dat ik moet sterven naar mij toe en zalft ze mij met het oog op mijn begrafenis, zodat de mensen die mij straks uitlachen als ik aan het kruis hang, een heerlijke geur ruiken. Zodat wanneer ik dood in het graf lig er een geweldige lekker lucht verspreid wordt.

Deze vrouw zalft mij, niet maar met een druppeltje, omdat ik een bijzonder mens ben, die mooie verhalen over naastenliefde kan vertellen, maar ze giet een hele fles leeg, omdat ze beseft dat ik veel meer ben dan dat. Omdat ze door heeft dat mijn dood niet zomaar een zinloos gebeuren is, maar dat er een heerlijke geur om heen hangt. Omdat ze begrepen heeft dat het niet past dat mijn dood omgeven is door geuren van ontbinding en bederf.

De armen hebben jullie altijd bij jullie, in deze wereld die geregeerd wordt door eigenbelang en die vastzit in een onontwarbaar web van onrecht en geweld. Je kunt je daar over opwinden – je *moet* je daar over opwinden – maar tegelijk moet je jezelf realiseren dat je zelf deel bent van het probleem. Op eigen kracht komen we er niet uit. Deze vrouw heeft geproefd dat in en door Jezus en Zijn dood iets revolutionairs gebeurde: hier is een mens die verantwoordelijkheid neemt voor het kwaad en het onrecht van deze wereld. Die de diepste consequenties van het kwaad en het onrecht draagt tot op het aller diepste. Die de macht van dood en onrecht gaat breken. Deze vrouw heeft door gehad: Zijn dood gaat verschil maken, daarom moet die dood lekker ruiken.

Waarom zijn we in de kerk zo op Jezus gericht? Is dat omdat we geloven dat als het maar goed zitten tussen jou en Jezus dat de rest dan onbelangrijk of minder belangrijk is? Als we maar van Jezus houden en Hij van ons, dan hoeven we ons niet druk te maken over onrecht en over duurzaamheid enzovoort?

Grotere onzin dan dat is er moeilijk denkbaar. Waarom zijn we zo op Jezus gericht: omdat we geloven – in het spoor van deze vrouw – dat er door Zijn komst, door Zijn dood iets revolutionairs gebeurd is in deze wereld. In een wereld geregeerd door eigenbelang en onrecht, breekt door Zijn dood een nieuw rijk, een nieuwe werkelijkheid binnen: een werkelijkheid gebaseerd op Zijn liefde, Zijn overgave en de verbondenheid met Hem. En waar mensen zich in vertrouwen aan dat verhaal geven, daar wordt die nieuwe werkelijkheid hier en nu telkens opnieuw zichtbaar.

Vraag: probeer onder (eigen) woorden te brengen hoe Jezus dood in deze wereld een nieuwe werkelijkheid heeft binnengebracht.

SLOT

Waar sta jij in dit verhaal? Ben jij als een van die omstanders die verontwaardigd reageert? Kun je je ook oopwinden over de verkwisting en de fouten van anderen? Wil je dan nog eens nadenken over die reactie van Jezus. Zou het kunnen dat er ook bij jou iets van schijnheiligheid zit: je kunt je opwinden over anderen en hun duidelijk fouten, maar je komt aan je eigen tekortkomingen niet toe.

Of ben je als deze vrouw? Heb je door dat je zelf net zo deel bent van het probleem en dat de enige oplossing is dat er iets fundamenteels gebeurt? En heb je net als deze vrouw door dat dat is in Zijn dood?

En: wat zou dan ons kruikje met olie kunnen zijn om Jezus' dood centraal te stellen? Het zou een kerkdienst kunnen zijn, waarin we Jezus groot maken? Of de momenten dat we thuis stil worden om in gebed Hem groot te maken. Of de liederen die we in ons hoofd neuriën. De gesprekken die we over Hem voeren?

Maar het zijn vervolgens ook die momenten dat we uit blijdschap en dankbaarheid voor zijn lijden en streven onszelf in Zijn spoor in liefde geven aan anderen die ons nodig hebben. Door concrete hulp aan mensen die dat nodig hebben, of door de inzet voor dat project dat uit is op gerechtigheid.

Vraag: waar sta jij in het verhaal?